

Contribution ID: 121

Tür: Oral Presentation

Distopya Açısından Teknoloji, Gelecek ve Ölüm

19 Aralık 2024 Perşembe 12:00 (30 dakika)

İdeal ve arzu edilen bir düzene işaret eden ütopya fikrinin tersten okunuşunu sergileyen distopyalar, birilerinin arzuları ve hayalleri uğruna büyük toplulukların etkilendiği karanlık zamanları ve mekanları sergilerler. Hem edebî eserlerde hem de sinemada distopyaların dikkat çekici olmasının ardında bu karanlık düzenlere dair korkularımız vardır. Bu korkular arasında en önemlisi, gelecekte konumlanan bilinmezlik ve ölüm korkusudur. Bireyin hem kendi ölümüne hem de sevdiklerinin ölümüne karşı içinde bulunduğu duygu durumu, çoğunlukla teknolojik ilerlemeden hareketle bir çare bulma arzusunu kendinde taşır. Bilimkurgu temelli distopyalarda ölümü aşma adına geliştirilen düzenlerin, bireyi yok etme pahasına yeni bir insan anlayışını beraberinde getirdiği görülür. Bu çalışmada, söz konusu yeni insan anlayışı ve gelecek sorununun distopyalardaki açılımı iki noktadan hareketle sorgulanmaya çalışılacaktır: zamanla bağımız ve teknolojik ilerleme. Zamanla bağımızı sorgulamayı sağlayan en önemli distopyalardan biri şüphesiz H.G.Wells'in Zaman Makinesi'dir. Zaman yolculuğuna olanak tanıyacak bir teknolojik gelişmenin gerçekten bir ilerleme sayılıp sayılmayacağı, koşulsuz mutluluğun ilerleme aracılığıyla elde edilip edilemeyeceği, gelecekte bizi bir karanlığın mı yoksa aydınlık bir düzenin mi beklediği türünden çeşitli soruları önümüze seren kurgu, insanın, zaman boyutları arasındaki yolculuğunun başka deyişle zamanda ilerleme olanağının ölümün ötesine gitmeyi, kendi ölümünü aşmayı ve ölüm karşısındaki kaygıyla başa çıkabilmeyi sağlayabileceğini gösterir. Eser aynı zamanda, gelecekteki konumlanışın bir hayal kırıklığını beraberinde getirebileceğini düşündürmek açısından da kıymetlidir. Wells, zaman makinesi üzerinden, hem mekanla hem de zamanla kurduğumuz bağı sorgulattırken bizi insanlar açısından ikiye bölmüşlüğüle de yüzleştirir. Yer altı ve yer üstü ayrımıyla iki farklı profil sunulurken, okur her iki profilin de aslında insan olmadığını düşünmeye sevk edilir. Böylece, teknoloji, gelecek ve ölüm kavramları ekseninde "insani olandan uzaklaşma" durumu sorgulanır. Aynı durumu sorgulatan bir başka önemli kurgu ise, Black Mirror'ın "Be Right Back" başlıklı bölümüdür. Bu bölüm de aynı kavramlar ekseninde değerlendirilebilmektedir. Sevdiği adamın ölümünün ardından, onun sosyal medyadaki verileri aracılığıyla oluşturulan, ölen kişi ile aynı sese ve görüntüye sahip olan bir robotla yaşamaya başlayan kadın kahraman aracılığıyla, hem mutluluk, yas, ölüm ve duygu kavramları sorgulattır hem de teknolojik ilerlemenin sağladığı imkanların yeni insanımsılar aracılığıyla önümüze sermesi muhtemel olan bir distopik düzen resmedilir. Günümüz şartları açısından değerlendirildiğinde, özellikle yapay zekanın rolü, hem Black Mirror'ın ilgili bölümünde ve hem de Zaman Makinesi'nde gördüğümüz kurgunun çok da uzağımızda olmayabileceğini fark ettirir. Bu farkındalık ise, hem her iki kurguyu ütopyik ve distopik özellikleri üzerinden sorgulamayı sağlar, hem de gelecek üzerine yeniden düşünmeye davet eder. İşte bu çalışmada, iki temel veri üzerinden, teknoloji, ölüm, yeni insan, akıl-duygu ilişkisi ve yapay zeka kavramları ekseninde ilerlenerek gelecek sorunu tartışılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Distopya, Zaman, Teknoloji, Gelecek, Ölüm

Presentation language / Sunum Dili

TR (Türkçe)

Disciplines / Disiplinler

Philosophy / Felsefe

E-mail / E-posta

arzuibisi@gmail.com

ORCID ID

ORCID: 0000-0002- 2290-3847.

Country / Ülke

Türkiye

Institution / Affiliation / Kurum

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü

Başlıca yazarlar:: Arzu İbişi Temelli (İstanbul Üniversitesi)

Sunu yapanlar: Arzu İbişi Temelli (İstanbul Üniversitesi)

Session Classification: Session 2.6 (Day 2)

Track Classification: Congist'24: Case Studies and Applications